

МОВА ЯК ЗАСІБ ОБ'ЄКТИВАЦІЇ ДІЙНОСТІ

Алпатова О.В.

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
м. Харків*

Дослідження природи мови як засобу об'єктивації дійсності має суперечливий характер. Так Є. Тарасов розглядає мову як засіб трансляції культури й наголошує на неможливості спілкування без наявності базових знань, оскільки для сприйняття й відтворення висловлювань недостатньо лише мовних знань: для конструювання змісту й смислу висловлювань необхідні своєрідні енциклопедичні знання про світ, які досягаються своєрідним шляхом «присвоєння культури» й виступають її ментальною, предметною й дієвою формами.

Звертаючись до проблеми буття як філософської категорії, безпосередньо переходимо до питання об'єктивації, яке окреслювали науковці різних галузей знання. Питання про пізнання й об'єктивацію активно досліджувалося з часів Аристотеля, але на початку ХХ ст. вже було сформовано ті положення, що стали основою для сучасних студій (М. Бердяєв, М. Гартман).

Роботи М. Бердяєва розкривають суть об'єктивації у творчості, пізнанні й загальному розумінні. Філософ розглядає об'єктивацію як спробу пізнання світу, реалізацію оточення й вражень, що використовує людина шляхом переробки інформації свідомістю. Говорячи про це, автор наголошує на безмежності світу й показує, що людина не може досягнути буття як таке, однак, маючи природний потяг до розширення власних компетенцій, вона здійснює це через об'єктивацію. Об'єктивуючи щось, особа звертається не до власного досвіду, а до суспільних знань, тобто шлях об'єктивації є своєрідним способом соціалізації.

Найчастіше з об'єктивацією стикаємося у філософії, яка розглядає її як опредмечення, перетворення на об'єкт; мисленнєвий процес, завдяки якому відчуття, що виникають як суб'єктивні стани, перетворюються на сприйняття об'єкта. Погодимось з В. Куєвдою в тому, що існує два види об'єктивації: перший пов'язаний із предметною об'єктивацією, тобто такою, що втілюється в продуктах практичної діяльності людини, мистецтві; другий – це її образно-поняттєвий прояв, який охоплює семантичне навантаження, знаки, символи, обряди тощо. Тобто цей процес пов'язаний із перенесенням знань і досвіду в площину об'єктивного наочно-образного, чуттєвого уявлення. Натомість об'єктивація загальних понять пов'язана з упорядкуванням чуттєвого досвіду в людському розумі, який формує одиничні чи багатомірні сприйняття, що набувають оновленого вигляду, оскільки структуруються певною схемою міркувань.

Отже, об'єктивація є властивістю психіки людини, разом із тим вона (об'єктивація) безпосередньо пов'язана з культурою, оскільки ґрунтується на ментальних чинниках формування й усвідомлення понять у межах конкретної лінгвокультурної спільноти. Отже, фактичні поняття є посередниками між образом і чуттям і стають «найбільш матеріальним» проявом об'єктивації.